

Kielitietoinen Utran koulu

Utran koulun
kielitietoisen toimintakulttuurin
kehittämissuunnitelma

1.3.2025

1. Kohti kielitietoisempaa toimintakulttuuria: kielitietoinen pedagogiikka perusopetuksessa

Kielitietoinen pedagogiikka on kaikkien perusopetuksessa opiskelevien oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin ytimessä. Kielitietoisessa toimintakulttuurissa ymmärretään, että kieli ei ole vain yksi oppimisen ulottuvuus vaan oppimisen tärkein voimavara. Oppiminen tehostuu ja syvenee, kun oppisisältöihin edetään ”kieli edellä”. Monipuoliset tavat toimia kielellä mahdollistavat uudenlaiset tavat ajatella ja oppia.

Kielitietoisessa koulussa tunnistetaan koulussa puhuttavien kielten merkitys kaikessa koulun toiminnassa: oppimisessa, opetuksessa ja arvioinnissa. Kielitietoisessa toimintakulttuurissa arvostetaan kaikkia oppilaiden puhumia kieliä ja tuodaan ne näkyviin koulun arjessa. Tärkeää on, että arjen opetustyössä annetaan mahdollisuuksia kaikkien oppilaiden omien kielellisten resurssien monipuoliseen laajentamiseen.

Kielen merkityksen keskiöön nostava toimintakulttuuri vastaa monenlaisiin tarpeisiin: kielitietoinen pedagogiikka on merkittävässä roolissa 1.8.2025 voimaan tulevassa perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistuksessa: *opetuskielen tukiopetus* on nostettu yleisen tukiopetuksen rinnalle yhdeksi ryhmäkohtaisista tukimuodoista, jotka kuuluvat jokaisen luokan- ja aineenopettajan arkityöhön. Lisäksi Joensuun kaupungin strategiassa *monilukutaito* on nimetty tärkeimmäksi oppimisen ja koulunkäynnin painopisteeksi seuraaville lukuvuosille. Monilukutaito ja kielitietoisuus kulkevat käsi kädessä lukutaidon, luetun ymmärtämisen, sanavaraston kehittämisen, käsitteiden haltuun ottamisen ja oman tekstin tuottamisen polulla.

2. Kielitietoisien toimintakulttuurin kehittämisen toimenpiteet

2.1 Vahvuudet ja kehittämiskohteet Utran koulun kielitietoisessa toimintakulttuurissa

Syksyllä 2024 Utran koulussa suoritetun ROADMAP-arvioinnin perusteella opettajakunnan vahvuuksiksi kielitietoisessa toimintakulttuurissa nousivat *kielitiedon ja kielitaidon kehittäminen* sekä *kielitietoisuus*. Opettajat toivat esille sen, että kiinnittävät huomiota kielen erityispiirteisiin opetuksessaan, kasvattavat oppilaiden tietoisuutta puhutun ja kirjoitetun kielen eroista sekä edistävät oppilaiden lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Kieli on opetuksessa oppimisen ytimessä ja koulun koko henkilökunta toimii kielellisenä mallina.

ROADMAP-arvioinnin mukaan opettajakunnan kehittämiskohteet ovat *monikielisyiden arvostaminen* ja *ammattillinen kehittyminen*. Opettajat ilmaisivat kyselyssä tarpeen kehittää tapoja hyödyntää kielitietoisia käytänteitä opetuksessa, seurata oppilaiden kielitiedon kehittymistä, arvostaa oppilaiden kaikkea kielitaitoa ja pitää monikielisyyttä esillä koulussa. Opettajilta heräsi tuen tarve ammattillisen kehittymisen suunnitteluun ja arviointiin, tietoisuuden kehittämiseen sekä oppivan yhteisön luomiseen ja tukemiseen.

2.2 Toimintasuunnitelma 2024-2027

Lukuvuosi 2024-2025

ROADMAP-arviointiyhteenvedon perusteella koulun Kieku-tiimi laatii kielitietoisien toimintakulttuurin kehittämissuunnitelman *Kielitietoinen Utran koulu*, jossa valmistellaan suunnitelma työyhteisön kehittämiskohteiden vahvistamiseksi.

- **Monikielisuuden arvostaminen:**
 - Syyslukukaudella 2024 aloitetaan kuukauden kieli -projekti, jonka myötä tuodaan koulussamme puhuttuja kieliä näkyviksi. Kuukauden kieli -projektissa yhteistyössä luokka-astetiimien ja kyseisiä kieliä puhuvien oppilaiden (ja kotikielten opettajien) kanssa valmistellaan jokaiseen luokkahuoneeseen oppilaiden kotikieliä esittelevät posterit, joissa esitellään yleisimmät fraasit sekä numerot 1-10, äänitetään perusfraasit esimerkiksi oppilaille ja opettajille, merkitään "kieliportaisiin" numerot 1-10 ja toivotaan aamuisin kaikissa luokissa huomenet kuukauden kielellä.
- **Ammatillinen kehittyminen:**
 - Lukuvuoden aikana järjestetään kielitietoisuusopettajan pitämiä sisäisiä koulutuksia, joissa käsitellään S2-oppilaiden tukemista ja S2-arviointia.
 - Opettajia ohjataan huomaamaan, millaisia kielitietoisia työtapoja he jo käyttävät luokkahuoneessa ja vahvistetaan jo hallussa olevaa osaamista. Tämän tueksi kootaan bingo-aulukko, josta saa raksittaa opetusmenetelmiä sitä mukaa, kun niitä huomaa käyttävänsä. Toisella puolella on kielitietoisien tehtävien bingo, josta voi valita oppitunneille oppilaille kielitietoisia tapoja harjoitella tunnin sisältöjä.
 - Keväällä 2025 opettajakunta täyttää kyselyn, jossa tavoitteena on löytää yhteisölle toimivia tapoja kehittää kielitietoista toimintakulttuuria ja jalkauttaa tiedot ja taidot luokkahuoneisiin ja kouluarkeen. Opettajat saavat kertoa itse
 - millainen konkreettinen tuki olisi tarpeen S2-oppilaiden kielenoppimisen ja opiskelun tukemisessa
 - mitä tukea kaivataan koko luokan kielitietoisuuden ja lukutaidon tukemisessa
 - mihin kielitietoisuuden osa-alueisiin toivotaan ideoita ja neuvoja.

Lisäksi: Jatketaan ja kehitetään jo olemassa olevia kielitietoisien pedagogiikan mukaisia toimintamalleja ja perinteitä:

- lukuvuoden alussa Koulurauha julistetaan useilla eri kielillä
- Lucia-kulkueessa huomioidaan ruotsin kieli ja kulttuuriperinne
- huomioidaan koulun monikielisyys mahdollisuuksien mukaan kaikkia koko koulua koskevissa projekteissa
- noudatetaan vuosiluokittain koulun omaa globaalikasvatussuunnitelmaa
- seurataan kielitietoisien opetuksen koulutusmahdollisuuksia.

Ajatuksia tulevaan:

Kieku-tiimi osallistuu kielitietoisien toimintakulttuurin rakentamiseen muiden luku- ja kielitaidon kehittämiseen keskittyvien tahojen rinnalla. Kieku-tiimi valmistelee tiimijän resurssien puitteissa pienissä paloissa, ydinasioihin keskittyen, mahdollisuuksia poimia omaan opetustyöhön vieraskielisen oppilaan opettamisessa ja arvioinnissa hyödynnettäviä ideoita ja menetelmiä ja rohkaisee opettajia luokka-astetiimeissä kehittämään itse toimivia käytänteitä.

Lukuvuosi 2025-2026

- **Ammatillinen kehittyminen:**
 - Etsimme toimivia tapoja kehittää kielitietoisien ajattelun ja kielitietoisten opetustapojen osaamista ja haltuunottoa. Laaditaan keväällä täytetyn kyselyn tulosten perusteella suunnitelman kuluvalle lukuvuodelle opettajakunnan osaamisen vahvistamiseksi: valitaan, mitä osa-alueita nostetaan lukuvuoden painopisteeksi ja millaisin menetelmin tietoja ja taitoja rikastetaan.
 - Järjestetään keväällä 2026 kysely, jossa kartoitetaan opettajakunnan senhetkistä näkemystä siitä, miten taidot ovat karttuneet ja mihin olisi syytä keskittyä seuraavana lukuvuonna.

- **Monikielisuuden arvostaminen:**
 - Jatketaan koulussamme puhuttavien kielten tekemistä näkyväksi joko jatkamalla kuukauden kieli -projektia tai jollain toisella tavalla.

Lukuvuosi 2026-2027

Kehitetään sekä opettajakunnan ammatillista osaamista että yhteisön monikielisuuden arvostamista kevään 2026 kyselystä nousseiden havaintojen sekä edellisen vuoden kokemusten perusteella.